

حيات

میانہ دائمی میانہ... زبانہ راہا ہر وہ میانہ قاتلم...!

ادارہ مرکزی :

آنقرہ دہ ، استانبول جادہ سندہ آنقرہ
معارف امینلکی پاشدہ کی دائرہ

استانبول بوروسی :

استانبول دہ ، باب عالی جادہ سندہ ۸۷ نومرودہ
دائرہ مخصوصہ

نومرودی ہر ہرودہ ۱۰ غرودہ

سنہ لکی ہوسنہ ایلہ ہ لیرا

(اجنبی مملکتلر ایچین ہ دولار)

اہونہ واعلان ایشلری ایچین استانبول ہرودنہ

مراجعت ایڈیلر

یازی ایشلرلکہ مرجعی آنقرہ مرکزیدر

صافی : ۲۹

آنقرہ ، ۱۶ حزیران ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

انقلاب تربیہ سی

کچن سنہ «تورک استقلال حربی» نامیلہ
یالکز عسکری تاریخ دکل ملی تربیہ اعتباریلہ دہ
چوق قیمتی بر اثر نشر ایدہن ارکان حرب
بیکباشیلرندن جودت کریم بک، معارف وکالتنک
تشیبی اوزرینہ ابتدا «آنقرہ» دہ ویردیکی قونفہ
رانساری اخیراً دارالفنون قونفرانس سالونندہ دہ
تکرار ابتدی . خلقک چوق بویوک وصیمی
بر علاقہیلہ تعقیب ایتدیکی بو قونفہ رانسارک ،
انقلاب تربیہ سی اعتباریلہ نہ قدر مهم و مؤثر
اولدیغنی سوبلہ مک بیلہ زاندر . چونکہ خطیمک
موجز و واضح افادہ سنی عیناً قوللانہرق دیبہ
بیلیرزک : «دوغرودن دوغرویہ ملتک کندی
اثری اولان استقلال مجاہدہ سی، تورکی، عصرلر
دولہ دوران معظم ماضیسندن مستغنی قیلاجق
ویالکز کندیسیلہ فخر و تسلی بہ کفایت ایدہجک
اولان باشلی باشنہ بر منقبہ در . استقلال حربی
بوکونکی نسلی بوکونکی و یارینکی حرکت ایچون
بردستور ، یارینکی نسلہ بوتون عمرنجہ بر کتاب
استقامتدر .

حقیقہ ، انقلابمزک مختلف صفحہلرینی ،
«موندروس» دن «لوزان» و «دینی سلطنت»
شکلندن «عصری جمہوریت» ادارہ سنہ قدر دقتلہ
تعقیب ایدن بر مشاہد ایچون ، بو انقلابک عظمت
وشمولی قارشیسندن تورک ملتک حیات قابلیتہ
وتورک حیایت وقابلیتینی بوتون قوتیلہ تمثیل ایدن
بویوک غازی بہ حیران ومفتون قلامق امکانشدردا

ایشته جودت کریم بک قونفہ رانساری ،
انقلابمزک وسعت وعظمتنی ، یالکز دماغلرہ
دکل روحلرہ دہ خطاب ایتک صورتیلہ ، کنیش
بر خلق کتلہ سنہ آکلاتمقلہ انقلاب تربیہ سنہ
اعظمی خدمت ایتش اولدی . بویوک انقلابلر
یاپان ملتیر ایچون ، انقلابدن سوکرا ، «انقلاب
تربیہ سی» نہ اعظمی اہمیت ویریلک ایجاب ایدہر .
ہلہ یزم انقلابمز کی مملکتی «قرون وسطائی»
تلقیلردن قورتاران چوق دہرین وشمولی بر
انقلابدن سوکرا ، بو تربیہ و تلقین مسئلہ سی
بوسبوتون حیاتی بر ماہیت آلیر . روسیادہ
دولاشدیغمن زمان ، اورادہ بو مسئلہیلہ نہ قدر
بویوک اہمیت ویریلدیکنی وروس انقلابجیلر .
ینک بو خصوصدہ نہ بویوک مساعی صرف ایتدکلیرنی
کورمشدم : ہر طرفدہ وبالخاصہ بویوک مرکز لردہ
آچیلان مکمل «انقلاب موزملری» ، جدآ
بویوک غیرتارک محصولی ایدی . خلقک مختلف
طبقہلرینہ منسوب انسانلر ، بیکلر جہ مکتب
طلبہ سی بوموزملری کزیورلر ، روس انقلابنک
مختلف صفحہلرینہ دائر خطیلر طرفندن ویریلن
ایضاحاتی دیکلیورلردی . کتابلر ، غرافیکلر ،
خریطہلر ، ہیکلر ، چوق صنعتکارانہ یاپیش
تابلور ، خطیلرک ایضاحاتی سامعلرک کوزی اوکندہ
بر قاتداہا جانلاندر مقصدہ ایدی . چوق دفعہ
«سینہ ما فیلملری» دہ کرک بوموزملردہ کرک
مملکتک اک ہجرا کوشہلرندہ بو «تلقین و تربیہ»
ایشنہ اعظمی موفقیتلہ یاردیم ایدیوردی .

خلقہ انقلاب تربیہ سی ویرمک، یعنی ، انقلابک
مفکورہلرینی ایلک مکتب صیرالرنہ کی جوجوقلر .
دن او قویوب یازمہ بیلیمین اختیار کویلولرہ قدر
تکمیل اجتماعی طبقہلر آراسنہ یایمق ایچون
قومشولرمزک صرف ایتدکلیری بو مساعی بہ

حیران اولماق امکانشدرد . موزملر ، قونفہ
رانسار ، فیلملر ، الیوکسک فکری سوبہ دہ کی
انسانلردن اک بسیط کویلولرہ قدر مختلف
سوبہ لردہ کی خلقہ خطاب ایدہن آری آری
زنکین نشریات ، بو خصوصدہ چوق قوتلی
واسطہلرہ ؛ فقط ہونلردن باشقا ، شاعرلر ، تیاترو
مؤلفلری ، موسیقی شناسلر ، رساملردہ
صنعتلرینک سحر تلقینیلہ عین غایہیہ خادمدرلر .
دینیلہ بیلیرکہ بو خصوصدہ عادتاً «معنوی بر
سفر برلک» اعلان ایدیلمشدر .

بو فعالیت بویوک بر تقدیر ایلہ کوردکدن
سوکرا ، دویدیغ ایلک حس ، مملکتیزدہ دہ
بویلہ بر فعالیتک باشلامہ سنی تمی ایتک اولمشدی .
ایشته جودت کریم بک قیمتی و جانلی
قونفہ رانساری ، بو تمیلرمزک - بر آز یاواش
اولسہ دہ - تحقق ایتمکہ باشلادیغنی کوسترمک
اعتباریلہ یزم چوق امیدبخش اولدی . آرتق آکلا
شیلورکہ معارف وکالتنر انقلاب مفکورہلرینی یالکز
مکتب صیرالرنہ کی کنجلرہ تلقین ایتمکلہ اکتفا
ایتمہ جکدر ؛ بومفکورہلری کنیش خلق کتلہلری
آراسنہ یایمق ایچون قونفہ رانساردن ، کتابلردن ،
فیلملردن ، خلاصہ بوتون فکر وصنعت واسطہ
لرندن استفادہ ایدہجکدر . تورکیہ نک ، تورک
ملتک استقبالی ، بوتون خلق صنفلرینک انقلاب
مفکورہلری اطرافندہ کال حرارتلہ طوپلانمہ سنی
استازام ایدیور . معلم ومتفکرلر مز ، صنعتکارلر مز
بو حقیقتی شہسز ہر کسدن داہا اینی آکلا
مشلردر . بناء علیہ معارف وکالتنک باشلادیغنی
بو بویوک ایشہ اونلرک بوتون قوتلریلہ اشتراک
ایتمہلری پک طبیعیدر .

استقلال مجادلہلرمزک زنکین و یوکسک
خاطرہلرینی بوکونکی و یارینکی نسللرک حافظہ سنہ

تاریخ

ملی تاریخ تحقیقاتی

دیوشیرمه لر، عجبی اوغورلر

- ۱ -

عثمانی تورکلرده دیوشیرمه اصولی برنجی مراد زماننده باشلامشدر. بومشله حقنده، (تواریخ آل عثمان) نامی آلتنده اولق اوزره کرک فاتح و کرک ایکنجی یازید زماننده یازیلش اولان مؤلفی مجهول و معلوم بوتون اثرلرین فکرده در. مثلاً (اوروج بک تاریخی) نده شوغله لر وارددر: «واردلر اوغلان دیوشردلر کتوروب اناطولیده ترک قومه اولشدردلر جفت سوردردلر وخذ مثلندلر وهم ترکیه اوکرندلر اوج بیل درت بیل اولدقدنصرکه کتورب قیوده یکی چری اتدلر آق بورک کیدردلر اصلده یکی چرینک بنیادی بودر اول وقتدن برو آدن یکی چری قودلر». فقط عین زمانده ده «هر آقندن کلن اسیردن یکریمی بش آقچه و بش اسیردن برسن اله بوترب» اوزرنه اولدلر (۱)

شیمدی به قادار (تاریخ آل عثمان) یازان بوتون تورک مؤرخلری ایله آوروپاده تورکیه به دایر ال اسکی زمانلرده واک یکی زمانلرده تاریخی یازان خالفونیدیلش، بر طراندون، ربقو، باربارو، یورغا، حتی آلمانیاک ال بویوک مؤرخ رانکه، هپ کندی تدقیقلری نتیجه سنده بونی قبول ایشلردر. بوکون آوروپاده بوفکری یالکز آلمان پروفیسورلرندن فریدریخ کیزه، اوده قبول ایتیور دکل، کندنجه تأویل ایدیور، و دیوشیرمه اصولنک «برنجی مراد شیطانی بر اثر ایجاد اولیوب، بلکه، اوزون و مسلسل بر تکامل نتیجه سیدر» دیهرک ایکنجی مراد زماننده اولماسنه احتمال وریبور.

کوبرلی زاده محمد فواد بک (تورکیات مجموعه سی) نده، پروفیسور کیزه نک بو مسئله به دایر یازدینی مقاله نک ترجمه سی نشر ایشدر (۱). مقاله ده دیوشیرمه مسئله سنه دایر عیناً شوسطرلر موجوددر: «بو تشکیلاتک برنجی مراد دورنده اولماسنه هیچ بر معنا یوقدر. چونکه اوزمان، اجرا ایدیلن بر جوق سفرلر طولانیسیله اسرا مبدولاً موجوددی. دهوشیرمه تشکیلاتندن بحث ایدن مؤخر عثمانی مؤرخلر - که کیونس ده اولنر له التحاق ایشدر (ص - ۱۱۹) - بو تشکیلاتک برنجی مراد دورنده وقوع اولدینی سویلیورلر. المزده بو خصوصه فوق العاده شایان اعتماد بر شاهد وارددر. بو ذات Bartholomeus de jena ۱۴۳۳ تاریخده یازیبور:

(۱) اوروج بک تاریخی، ص ۲۲ عاشق پاشا زاده، ص ۵ - تواریخ آل عثمان، یازما.
(۲) مقاله نک عنوانی: (عثمانی امپراطورلغنک تشکیلی مسئله سی)، مترجمی: کوبرلی زاده محمد جمال، (تورکیات مجموعه سی)، ۵ آغستوس ۱۹۳۵.

موظف بولنن بر قادین ذکاسنی، معلوماتی ایسته دیکی قادار انکشاف ایتدیره من. فعالیتی - مشروع فعالیتی قصد ایدبورم - هر آن بر انکل قارشینده بولنور. ایسته بونک ایچوندرکه او، هرشیدن اول قادینی حمایه ایدن بر تدبیر اولان طلاقه، داها ممنونیتله مراجعت ایدر. طلاق قبول ایتمه یین جمعیتلرده قوجه لی قادینلرک اتخاره قوجه سز قادینلردن زیاده میل ایتمه سی و طلاقک تطبیق اولندینی جمعیتلرده ایسه بونک عکسی واقع اولماسی ایسته بونکله ایضاح اولنه بیلیر.

ذاتاً بو مشاهده لردن ارککلر، کندیلرینه پک فائده لی نصیحتلر چیقاره بیلیرلر. ارککلک غرور من بزه ازدواجده تعدد زوجاته اولان انسیاقی فدا ایتدیکی ایچون ال بویوک فدا کارلغک ارکک طرفندن کوسته رلیدیکنی ظن ایتدیرر. حال بوکه ایی دوشونولنجه، تعدد زوجاتی قبول ایتمه یین ازدواجده ال بویوک فدا کارلغی بلکه قادین کوسته ربور. زوجلر، بونی بعضاً دوشونولیدر. ازدواجک، زوجلرینک فردیتنک انکشافنه پک انکل اولماسنه غیرت ایتمه لیدرلر. ارکک کی قادینک ده فکری احتیاجلری، اکتساب معلومات احتیاجلری وارددر. ارککلک اولنر حرمت ایتمه سی و اولنرک تطمیننه چالیشماسی لازمدر. عائله آراسنده آکلاشه مامازلغه سبب جوق دفعه لار ارککلک، زوجه سی آتجق اوک اداره سیله موظف عد ایتمه سندن و اوکا آتجق بر ساحه ده حق تثبیت بخش ایتمه سندن نشأت ایشدر. بو موضوعی، «تورک قادینلر برلکی» نک نظر دقته عرض ایدرم. بو کنج و فعال جمعیت، اونی فائده لی بر صورتده توسیع ایده بیلیر.

امید ایدرم که بو بر قاج مقاله، اتخار مسئله سی حقنده اجتماعیاتک مدعاسنک نهدن عبارت اولدینی کوستریمکه کفایت ایده جکدر. اتخارلرک حد اجتماعینک ایضاحی آتجق اجتماعیاتجیلرک صلاحیتی داخلنده در. اتخارلرک نه ایچون پروتستان جمعیتلرند قاتولیک جمعیتلرندن، بکارلرده اولیلردن، زوجه سندن آیرلش ارککلرده اولیلردن، کرک ایی، کرک فنا بحراندلر کچیرهن مملکتلرده ساکن مملکتلردن فضله اولدینی آتجق اجتماعیاتجیلر ایضاح ایده بیلیر. فقط روحیاتجیلرله طیبیلر کندی ساحه لری داخلنده بولنن بوتون فردی وقعه لری تحلیل ایتمکله بزه فوق العاده قیحتلی معلومات وریبورلر؛ ذاتاً بو تحلیل، اجتماعیاتجیلرک صلاحیتی داخلنده دکلدر. عمومی سبیلرک بالخاصه هانکی فردلر اوزرنده اجرای تأثیر ایتدیکنی، هانکی مزاجلری داها زیاده قاورادینی، ال صیق تصادف اولنن اتخار تیپلرینک هانکیلری اولدینی، الخ. بزه طیبیلرله روحیاتجیلر بیلدیره جکدر. بو صورتله اجتماعیاتجیلرله روحیاتجیلرک و طیبیلرک تشریک مساعی ایتمه سی سایه سنده حادثه نک، عمومی اسباب اجتماعیه سندن تظاهرات فردیه سنه قادار داها ممنونیت بخش و داها تام بر صورتده ایضاحی قابل اوله بیله جکدر.

استانبولده کی اتخارلر حقنده یایدیم تدقیقاتک و اولنردن چیقاردیم معنارک آکلاشه بیله سی ایچون بو اوزون مقدمات، نیجه ضروری ایدی. اتخارلر حقنده کی مساعیمی «حیات» ک کله جک نسخه سنده نشره باشلیه جم.

استانبول دارالفنون و غلطه سرای لیه سنده معلم، قلده آغره زده سی

ماقس برناتروسی

بر عطفه کچوربور. یکی وضعیتی سایه سنده کندیسینی قبول ایتدیردیکی بو اجتماعی زمهره ده، بر یاناشمه کیدر. بردن بره زنکین اولانک، انسانی، بردن بره فقیرلشک قادار اتخاره سوق ایتدیکی بالتجربه ثابتدر. فقط اقتصادی بحراندلردن باشقه بحراندلرده وارددر؛ مثلاً عائله بحراندلری ده، اجتماعیات نقطه نظرندن، هیچ شبهه سز دیکرلری قادار وخیمدر. طلاقلر منحنیسی ایله اتخارلر منحنیسی آراسنده اولدقه شایان دقت بر موازنت بولندینی جوقدن بری مشاهده اولنمشدر. مثلاً فرانسه ده، قاریسی پوشامش ارککلر اولیلردن ۴ الی ۵ دفعه فضله اتخار ایتکده در. حال بوکه زوجنه نک وفاتی، هیچ ده بویله بر تأثیر اجرا ایتبور. بوحال، روحیات نقطه نظرندن، فوق العاده شایان حیرت کوزوکه بیلیر؛ زیرا علی الاکثر طلاق زوج و زوجنه نک آرزو سیله اجرا ایدلیدیکی، اولنری تخلیص ایتدیکی حالده زوج و زوجنه دن برینک وفاتی اکثریا الی باعث اولور. بناء علیه بو حادثه نک سبیلرخی، بالذات عائله مؤسسه سنک ماهیتنده آرمالیدر. فقط دیکر جهتن طلاقک، زوج و زوجنه اوزرنده بر اقدینی تأثیرک بر اولمادینی مشاهده اولونیور. طلاقک تطبیق ایدلیدیکی وصیق صیق تصادف اولندینی مملکتلرده طلاق، قادینک اتخاره قارشی اولان میلی آزالندینی حالده ارکک اوزرنده عکس تأثیر اجرا ایدبور. طلاقک ممنوع اولدینی ویا پک نادراً تطبیق اولندینی مملکتلرده ایسه بالعکس قوجه لی قادینلرک وضعیتی داها غیر مساعددر، حتی اولنر قوجه سز قادینلردن داها جوق اتخار ایتکده در. دینله بیلیرکه «ازدواج قادینی، طلاقک تطبیق ایدلیدیکی نسبتده اتخاردن قورومده در» بو حادثه یی ناصل ایضاح ایتمه لی؟

دورقهایم بو خصوصه ده، ازدواج حقنده بسله نیلن فکرلری برآز آلت اوست ایدن فوق العاده عارفانه بر سبب کوسته ربور. ازدواج نهدر؟ ازدواج جنسلر آراسنده کی مناسبتلری، زوج و زوجنه نک احتیاجات حیاتی نظام آلتنه آلان بر مؤسسه در. ازدواجده، بالخاصه تعدد زوجاته جواز ویرمه یین ازدواجلرده، سومک احتیاجلری صراحتله تعین اولنمشدر. وظیفه لرینه حرمت ایتمک ایسته یین ارکک، قاریسنه صادق قالدق محبوریننده در. بو محبورییت اولنک سکوتی و موازنه سی تأمین ایدر و بو صورتله اونی، بکارلغه خاص اولان و انسانی اکثریا بدینی به، بعضاً اتخاره سوق ایدن و دائماً سقوط خیاله منجر اولان تعقیدن قورتاریر. ارکک، ارککلک وظیفه سی کورمک ایچون بویله جه اکثریا آرزولرینک تحدید ایدلده سنه محتاجدر. بو صورتله طلاقک فضله تطبیق ایدلیدیکی مملکتلرده ارکک ایچون، طلاقک آز تطبیق ایدلیدیکی مملکتلرده اولدینی قادار امنیت یوقدر.

قادین ایچون بو مسئله، محسوس بر صورتده ده کیشیر. علی الاکثر قادینک آرزولری، ارککلک کندن محدوددر. پک نادربرقاج مستثنای حال خارج طوتیلورسه، یالکز یاشایان قادین ذوق پشندن ارکک قادار قوشماز. بناء علیه ازدواجک تحدیداتی قادین ایچون اودرجه ده فائده لی دکلدر. بالعکس ازدواج قادین ایچون، فردیتنک انکشافنه، اکثریا بر مانع تشکیل ایدر. قوجه سی، جوجوقلری اولان، اوینک اداره سیله

« بو تشکیلات Die de cima puerarum muper quod prius nunquam fuerat »
مراد زماننده وجوده کلمش در (باقیکنز : مورمان ، اسلام آنیقلودسی ، دهوشیرمه حقنده کی مقاله) (۲) .
صوک جمله نك آلمانجه متنه نظراً دوغرو ترجمه سی شوبله در : « شایان اعتماد بر شاهدك ، کوره ، اوندی بر اوغلان المی اصولی ایکنجی مراد وضع ایتمشدرکه ، اوندن اول بو هیج یابیلماشدر .
پروفور کیزه نك « هیج بر معنا یوقدر » ده یشته کوره ، بومطالعیه سی صرف عندیدر . مورمانك کوستردی لایتنجه بر سطرلقی دلیل ، فکرینه او یغون کلدیکی ایچین وثیقه اولارق اونی کوسترمشدر ؛ چونکه اوندن باشقا هیج بر وثیقه یوقدر .
برسنه سوکرا ، کوپرلی زاده محمد فواد بك ، كرك بومطالعیه و كرك مورمانك اسلام آنیقلوبه . دیسنده کی مطالعه سینه استناد ایدیهرك (حیات مجموعه سی ، صافی ۱۲ ، شایط ۱۹۲۷) شوقراری و ربیور : « کیزه نك کیونسی تقید ایتمدیکی دیگر بر نقطه ده دهوشیرمه مثله سی حقنده در . کیونس بو اصولك برنجی مراد زماننده تأسیس ایدلیکی سوبله مکده در .
حالبوکه مورمانك قیمتی تدقیقاتی سایه سنده بونك ایکنجی مراد زمانه مصادف اولدینی تماماً میدانه چیقمشدر . (اسلام آنیقلوبه دیسی نده کی دهوشیرمه ماده سینه باقیکنز) . احمد رفیق بكك ده ، ادبیات فاكولته سی مجموعه نك صوك نسخه سنده کی مقاله سنده .
مورمانك تدقیقاتندن بی شهر قالدینی ایچون - عین خطایه دوشدیکنی استطراداً قید ایدلم » (حیات مجموعه سی ، صافی ۱۲) .
شیمیدی برده مورمانك اسلام آنیقلوبه دیسنه یازمش اولدوغی « قیمتی تدقیقاتی » اوقویالم :

« دهوشیرمه (جوجوق طویلامق) . یعنی یکجیری میلیسی ایله سرای هایون خدمته آدام طویلامق ایچین خریستیان جوجوقلرینك اسیر ایدیلیمه سی اصولی ، سلطان اورخان زمانندن اعتباراً وضع ایدلش دییور (تاریخ صاف ، طاشکورو زاده کال ، ۱ ، ۸ و ۲۱ ، عطا تاریخی ، ۱۳۱ ، الح ۳۳ ، الح) ؛ حال بوکه بونقطه ، مذکور سلطان زماننده حرب اسیرلندن پنجک و برکیسی آینارق یکجیری قطعه سی احداث ایدیلیمه سیله قاریشدیرلش اولسه کرکدر . شایان اعتماد بر قره نیکورک ، بارطوله مه اوس دویانونك ۱۴۳۸ ده یازدیفنه کوره ، اوندی بر اوغلان المی اصولی ایکنجی مراد (۱۴۲۱ - ۱۴۵۱) وضع ایتمشدرکه ، اوندن اول بو هیج یابیلماشدر ؛ حال بوکه بالاده ذکر اولونان تورک منابغه کوره ، بوسلطان ، امپراطورلنك دوشگونك زمانلرنده متروك برحاله قالان بومؤسه بی یالکیز احیا ایلمه شدر . معافیه ، سائر وثایقه ثابتدرکه ، دهوشیرمه اصولی ایکنجی مراد زماننده موجوددی « جیتمازن ، ۱۶۶ ، ۴ ، ره ۲۲ » .
مورمانك بوندن سوکرا ایکی ستونه یاقین یازدینی یازیلر ، دیوشیرمه لرك قاچ سنده برطویلاتلرینه ، قاجده بر جوجوق آیلندیفنه و دیوشیرمه اصولنك

(۲) تودکیات مجموعه سی ، برنجی جلد ، ص ۱۶۸ - مقاله کی تاریخ ، یاشلشد ۱۴۳۸ اولاجقدی . (die) حرف تمرینه لایتنجه عاقد کلدی آلمانجه متنه حامدر .

مختلف دورلرده یکجیریکی صفحاته عاقددر . فقط دیوشیرمه اصولنك ایکنجی مراد زماننده تأسیس ایدیلدیکنی اثبات ایچین یازدینی « قیمتی تدقیقات » یالکیز بو سطرلردن عبارتدر . مورمانك بو مسئله حقنده کی قراریخی احتوا ایدن صوك جمله نك اصلی ده شودر :

Il est en tout cas établi, même par ailleurs, que la Dewshirme existait sous Murad II (Zinkeisen. Iv 466, Rem 2).

اولا : یکجیری قطعه سی یالکیز پنجک یعنی

قوطلو اولسون

شیمشکر ارجیاسك كوزلرنده چاقیور ،
بوتون كچمش عصرلر دونوب دونوب باقیور :
ده میر رایلر قوشاتمش طونج یایلانك باغریخی ،
انقره قیصریه صالمش ایلک قطاریخی .
ایلک قطار ایلک ایشیقدر سینه سندن یارینك ؛
بر شهره حیات کیره قاپی سندن غارینك .
سلاملاركن آتشی کولکندن قوبان سسله ،
کونشك مژده جیسی دییور له شانلی نسله :
قوطلو اولسون بوشفق وطنکه وسکا !
یول آچیلدی صباحه قوشه ك آقاووشه ك آ !
بن ، یاز اولسون قیش اولسون ، چیچکله رم سفری ؛
عزیم ، اشته شباتك سیار طاق ظفری !
بر باقیمه دیوم بن ، مسافینی یوتان دیو ،
قالمشه سیلان باشلی خرافه بی یوتان دیو ،
بر باقیمه پرییم ، کلدکجه بن تماسه ،
طوپراق دوزر آلتینه ، طاش قلب اولور الماسه .
قوطلو اولسون ای شهر وسزای قصبه لر ،
قوطلو اولسون بو یارام ای کویلر ، ای او به لر !

فؤاد ظروسی

(خمس شرعی) وضعی اوزرینه آلتیان بشده بر اسرادن مرکب دکلدی ؛ (توارخ آل عثمان) لرك قیدی وجه ایله آبریمجه اوغلان ده دیوشیرلردی . چونکه بودورده ، پروفور کیزه نك ظن ایتمدیکی کی « بر جوق سفرلر دولا یسبله اسرامبدولا موجود » دکلدی . برکزه آنادولوده بك آذسفر یاییلیوردی . یاییله بیله ، آلتیاجق تورک اسیرلر یکجیری اولامازدی . او دورده آنادولوده اوطوران روم عنصر ایسه ، تورکله نظراً اقل قلیل ایدی . بوتون سفرلر ، تراکیا ایچلرینه دوغرو یاییلیوردی . بورلرده ایسه روم نفوسی بك از ایدی . اومور بكك و عثمانلی تورکلك تراکیا به یاپدقلری منادی آقینلر نتیجه سنده ، چوغی

ملکترینی ترك ایتمشلردی . بوقعه لره یاقیندن شاهد اولان بیرانس مؤرخ غریغوراس بونی کال تأثرله آکلاتیور . کذا ، شارل دیل (بیرانس ، ص ۲۱۱ : ۲۲۵) . بوندن باشقا ، بوتون فتوحات ده ، آنجاق بولغارستان ایله شرقی ماکه دونیا به منحصردی .

پروفور کیزه ، مدعاسنی اثبات ایچین ایکنجی مراد دورندن بحث ایدیهرك : « فی الحقیقه بویوک فتوحاتك اولمادینی و بلکه تورکیه نك اسکی طوبراقلرینك قورتاریلماسی موضوع بحث اولدوغی بودورده » دییورکه ، بومطالعیه ده دوغرو دکلدی . اصل بویوک فتوحات ایکنجی مراد زماننده اولمشدر . او اسکی طوبراقلرک آلتیاسی ایچین منادی حریر یاییلمش ، قافله لرله اسیرلر آلتیمشدر . حتی عاشق باشا زاده ، صرب سفرنده « طقوز باش اسیر ، درت آتله ادرنه به کلدیم ، اوچر یوز آچیه ویردم ، و بعضیسن ایکشیر یوز آچیه ویردم » دیدیکی کی (ص ۱۲۵) سمندره فتحنده ده : « والله فقیر قیردیغیدن غیری بشین باغلام ، اوسکوبه کتیردم . بشین اوسکوبده طقوز یوز آچیه ویردم » (ص ۱۲۷) دییور . دیك ، اسرا بودرجه بول ایش . هرکس آلدینی اسیری صاتییورمش . پروفور کیزه نك مدعاسنی اثبات ایچین تخیل ایتمدیکی کی : « اوردو احتیاطی تدارك » اتمك ایچین دیوشیرمه اصولی وضعه لزوم یوقش . حال بوکه کوپرلی زاده محمد فواد بك : « دیوشیرمه اصوله ایکنجی مراد زماننده یعنی امپراطورلقی آناتولی و روم ایلیده لایقيله تأسیس ایتدکدن سوکرا مراجعت ایدیلش اولماسی » جمله سیله ، بر طرفدن پروفور کیزه نك ایکنجی مراد زماننده دیوشیرمه اصولنك تأسیس ایدلش اولدوغی حقنده کی فکریخی قبول ایدیور ، دیگر طرفدن ده محترم پروفورک : « بویوک فتوحاتك اولمادینی و بلکه تورکیه نك اسکی طوبراقلرینك قورتاریلمه سی موضوع بحث اولدینی بودورده » دییه یازدینی مطالعه بی جرح ایدیور (تودکیات مجموعه سی ، ص ۱۶۸) . داهادوغروسی ، پروفور کیزه ایکنجی مراد زماننده دولت قوتلی اولمادینی واسکی طوبراقلرینی قورتارمق ایچین اوردو احتیاطی تشکیله محتاج بولوندوغی بر زمانده دیوشیرمه اصولنك تأسیسه لزوم کورولمشدر ، دییور . کوپرلی زاده فواد بك ایسه ، بالعکس ، ایکنجی مراد زماننده یعنی امپراطورلقی آناتولی و روم ایلیده لایقيله تأسیس ایتدکدن سوکرا دیوشیرمه اصوله مراجعت ایدلشدر ، دییور . بونك هانکیسی دوغرو ؟

حقیقته ایسه ، دیوشیرمه اصولی اوتهدن بری موجوددی . اوروج بكك بك دوغرو سوبله دیکی کی ، آلتیان جوجوقلر « آناتولیده کی ترك قومه » اولمشدر یلیردی . بواصول اونجی عصر عجمی صوکلرینه قادار دوام ایتدی . فی ۵ ربیع الاخر ۹۷۶ تاریخی خزینة اوراق وثیقه سنده : « حالیا بنا اولنان درت پاره خاصه کمی به اوچوز نفر عجمی اوغلان لازم اولغله » تورک اوزنده اولان « علوفه سز اوغلانلردن اوچوز نفر اوغلان یازلوب الح .. » دنیلیمه سی بونی تأیید ایدر .

احمد رفیق